

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 15/2009 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av bilagan till lagen om tobaksaccis

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 18 september 2009 en proposition med förslag till lag om ändring av bilagan till lagen om tobaksaccis (RP 134/2009 rd) till finansutskottet för beredning och bestämde samtidigt att social- och hälsovårdsutskottet ska lämna utlåtande i ärendet till finansutskottet.

- finanssekreterare Jenni Oksanen, finansministeriet
- konsultativ tjänsteman Meri Paavola, social- och hälsovårdsministeriet
- sakkunnigläkare Antero Heloma, Institutet för hälsa och välfärd
- ombudsman Pertti Paakkinen, Hengityслиitto Heli ry
- ombudsman Janne Juvakka, Centret för hälsofrämjande rf.

Sakkunniga

Utskottet har hört

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Propositionen går ut på att tobaksaccisen ska höjas av hälsopolitiska skäl. Regeringen eftersträvar en moderat höjning av priset på tobaksvaror för att den inte ska leda till att och den inhemska försäljningen i betydande omfattning ersätts med resandeförsel. Enligt propositionen kommer accishöjningen att höja priset på billiga cigaretter med omkring 4,5 procent och priset på de dyraste med omkring 3,5 procent, vilket betyder att ett cigarettpaket med 20 stycken cigaretter stiger med omkring 15 cent. Priset på finskuren tobak avsedd att rullas till cigaretter kommer att stiga med omkring 10 procent. Att accisen på rulltobak höjs mer än de andra motiveras med att man vill minska prisskillnaden mellan

cigaretter som man själv rullat och fabriksstilverkade cigaretter. Till följd av accishöjningen beräknas den statistikförda konsumtionen av tobaksvaror minska med knappa två procent. Man förväntar sig en ökad resandeförsel och att totalkonsumtionen på grund av den kommer att minska med omkring en procent jämfört med om accisen inte alls ändras.

En höjning av priserna på tobaksvaror är en central metod för att minska tobakskonsumtionen och de betydande samhälleliga skador och kostnader som tobaksrökning ger upphov till. Med minskad tobaksrökning beräknas också skillnaderna i hälsa mellan olika socialgrupper minska. Med tanke på syftet att främja hälsan är det enligt utskottets mening mycket viktigt att

tobaksaccisen höjs i enlighet med regeringsprogrammet, trots att heltäckande information om konsekvenserna av den accishöjning som trädde i kraft i början av året för priserna på tobaksvaror, konsumtionen och resandeförseln fortfarande saknas.

Som utskottet noterade i sitt utlåtande om den föregående accishöjningen (ShUU 12/2008 rd) uppgår kostnaderna för sjukhusvård och öppenvård på grund av tobaksrökning årligen till omkring 250 miljoner euro. I Finland finns det omkring 200 000 människor som lider av till exempel lungemfysem. Extrakostnader orsakas också av tobaksrelaterad sjukfrånvaro, arbetsoförmåga och för tidig död. I sitt utlåtande lyfte utskottet fram betydelsen av fortsatta moderata accishöjningar på tobak under kommande år i enlighet med målen för hälsofrämjande.

En arbetsgrupp för tobakspolitiska åtgärder ansåg i sin halvtidsrapport att om de negativa konsekvenserna av ökad införsel till följd av den första accishöjningen är mindre än beräknat, kan den andra accishöjningen säkert vara större än den första (SHM:s utredningar 2009: 15). Regeringen föreslår att accishöjningen ska vara nästan hälften mindre än den accishöjning med 10 pro-

cent på cigaretter och 25 procent på rulltobak som genomfördes i början av 2009, eftersom det saknas adekvat information om konsekvenserna av den föregående höjningen. Man bör noga ge akt på vilka effekter accishöjningen får och särskilt bedöma om höjningarna är tillräckligt stora för att dra ner på den totala tobakskonsumtionen. Utskottet anser att man fortfarande bör överväga en höjning av tobaksaccisen utifrån bedömningen.

Priserna på tobaksprodukter spelar störst roll för ungas tobaksrökande, eftersom priset är helt avgörande för om unga ska börja röka och om de ska bli tobaksberoende. Att minska ungas tobaksrökande får också stor effekt för hur allmänt tobaksrökande är bland hela befolkningen. Utskottet ser positivt på att prisskillnaden mellan rulltobak och fabriksstillverkade cigaretter fortsatt minskar, eftersom unga använder relativt sett mer rulltobak än vuxna.

Utlåtande

Social- och hälsovårdsutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 1 oktober 2009

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Juha Rehula /cent
vordf. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna
Risto Autio /cent
Hannakaisa Heikkinen /cent
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd

Jukka Mäkelä /saml
Håkan Nordman /sv
Päivi Räsänen /kd
Paula Sihto /cent
Satu Taiveaho /sd
Lenita Toivakka /saml
Erkki Virtanen /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Harri Sintonen.

AVVIKANDE MENING

Motivering

Denna avvikande mening grundar sig på en parallell lagmotion LM 68/2009 rd till regeringens proposition, där det föreslås att accistabellen i bilagan till lagen om tobaksaccis ska ändra så att accisen på cigaretter är 20 euro per 1 000 cigaretter i stället för 17,50 euro per 1 000 cigaretter som regeringen föreslår. Lagmotionen ingår i kristdemokraternas skuggbudget. Målet är en större hälsonytta än enligt propositionen och samtidigt förväntas skatteintäkterna bli 15 miljoner euro större.

Tjugofyra procent av finska män och fjorton procent av finska kvinnor röker dagligen. Trots att finländare röker måttligt i ett europeiskt perspektiv är tobaksrökning fortfarande den största hälsorisken som går att förebygga. Rökningens hälsoeffekter är förödande, för den sänker medelåldern med inemot tio år. Tobak dödar varannan livslång rökare. Var tredje cancersjukdom orsakas av tobak. Vid vart femte hjärtrelaterat dödsfall är tobaken den största riskfaktorn.

Lungemfysem drabbar 400 000 finländare och de totala vårdkostnaderna uppgår årligen till 0,8 miljarder euro. Det skulle vara enkelt att förebygga sjukdomen — man låter bli att röka.

Tobakspriset har konstaterats inverka på konsumtionen av tobaksvaror i betydande grad. Priset har tre gånger större effekt för unga rökares konsumtion än äldres. Trots att rökandet har minskat bland unga i Finland använder nästan var tredje 18-åring fortfarande tobaksprodukter dagligen. Med den föreslagna accishöjningen minskar man inte konsumtionen så mycket som det skulle krävas med tanke på folkhälsan. För att den positiva utvecklingen ska fortsätta måste accisen på cigaretter höjas mer än vad regeringen föreslår.

Förslag

Jag föreslår

att accistabellen i lagförslaget godkänns med följande ändringar:

Avvikande meningens ändringsförslag

Bilaga

ACCISTABELL

Produkt	Produkt-grupp	Euro/enhet	Procent av detalj-handelspris
Cigaretter	1.	20,50/1000 st.	52,0
Cigaretter och cigariller	2.	—	25,0
Pip- och cigarettobak	3.	8,50/kg	48,0
Finskuren tobak avsedd att rullas till cigaretter	4.	10,00/kg	52,0
Cigarettpapper	5.	—	60,0
Annan produkt som innehåller tobak	6.	—	60,0

Helsingfors den 1 oktober 2009

Päivi Räsänen /kd